EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 16.7.2021
COM(2021) 394 final

2021/0217 (NLE)

Förslag till

RÅDETS BESLUT

om den ståndpunkt som ska intas på Europeiska unionens vägnar i gemensamma EES-kommittén beträffande en ändring av protokoll 31 till EES-avtalet, om samarbete inom särskilda områden vid sidan om de fyra friheterna

(Budgetpost PA 13 17 01 – Förberedande åtgärd för försvarsrelaterad forskning)

(Text av betydelse för EES)

MOTIVERING

1. FRÅGA SOM BEHANDLAS I FÖRSLAGET

Detta förslag rör ett beslut om den ståndpunkt som ska intas på Europeiska unionens vägnar i gemensamma EES-kommittén i samband med det planerade antagandet av gemensamma EES-kommitténs beslut om ändring av protokoll 31 till EES-avtalet, om samarbete inom särskilda områden vid sidan om de fyra friheterna.

2. BAKGRUND TILL FÖRSLAGET

2.1. EES-avtalet

Avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (*EES-avtalet*) säkerställer lika rättigheter och skyldigheter på den inre marknaden för medborgare och ekonomiska aktörer i EES. EES-avtalet gör det möjligt att införliva EU-lagstiftning om de fyra friheterna i alla 30 berörda stater, dvs. EU:s medlemsstater samt Norge, Island och Liechtenstein. Det omfattar även samarbete på andra viktiga områden såsom forskning och utveckling, utbildning, sociala frågor, miljöfrågor, konsumentskydd, turism och kultur, vilka gemensamt benämns ”angränsande och övergripande politikområden”. Avtalet trädde i kraft den 1 januari 1994. Europeiska unionen och dess medlemsstater är parter i EES-avtalet.

2.2. Gemensamma EES-kommittén

Gemensamma EES-kommittén ansvarar för förvaltningen av EES-avtalet. Kommittén är ett forum som gör det möjligt att utbyta åsikter om frågor som rör EES-avtalets funktion. Dess beslut fattas i samförstånd. I enlighet med Lissabonavtalet ligger EU-sidans ansvar för samordning av EES-frågor hos Europeiska utrikestjänsten.

2.3. Gemensamma EES-kommitténs planerade akt

Gemensamma EES-kommittén förväntas anta gemensamma EES-kommitténs beslut (*den planerade akten*) om ändring av protokoll 31 till EES-avtalet, om samarbete inom särskilda områden vid sidan om de fyra friheterna.

Syftet med den planerade akten är att Eftastaterna i EES ska kunna fortsätta att delta i unionens förberedande åtgärd för försvarsrelaterad forskning (*den förberedande åtgärden*) under budgetåret 2021.

Den förberedande åtgärden ägde rum under perioden 2017–2019, och åtagandebemyndiganden kunde införas i unionens budget endast under denna period. Rättsliga åtaganden från tidigare år inom ramen för den förberedande åtgärden återstår dock fortfarande. Av denna anledning bör Eftastaterna i EES fortsätta att delta.

Eftersom Liechtenstein och Island inte uttryckt intresse för att delta i den förberedande åtgärden rör utkastet till beslut av gemensamma EES-kommittén endast Norge.

Den planerade akten kommer att bli bindande för parterna i enlighet med artiklarna 103 och 104 i EES-avtalet.

3. DEN STÅNDPUNKT SOM SKA INTAS PÅ UNIONENS VÄGNAR

Europeiska utrikestjänsten överlämnar tillsammans med kommissionens avdelningar utkastet till beslut av gemensamma EES-kommittén till rådet för antagande som unionens ståndpunkt. Europeiska utrikestjänsten hoppas så snart som möjligt kunna lägga fram unionens ståndpunkt i gemensamma EES-kommittén.

Innehållet i och karaktären på det bifogade utkastet till beslut av gemensamma EES-kommittén går utöver vad som kan anses vara rent tekniska anpassningar i den mening som avses i rådets förordning nr 2894/94. Unionens ståndpunkt ska därför fastställas av rådet.

I artikel 78 i EES-avtalet anges att de avtalsslutande parterna ska stärka och bredda samarbetet inom ramen för EU:s verksamhet inom forskning och teknisk utveckling (FoU).

Norge deltog i den förberedande åtgärden för försvarsrelaterad forskning redan under de föregående åren (2017–2019) då åtagandebemyndiganden gjordes, och landet kommer att fortsätta att delta till dess att alla betalningsbemyndiganden är utnyttjade. Redan 2014 i) ingick Norge dessutom ett samarbetsavtal med Europeiska försvarsbyrån och ii) införlivades det relaterade direktivet om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet (2009/81/EG) med EES-avtalet.

I överensstämmelse med EU:s budgetpolitik kan deltagande i en EU-verksamhet ske först efter det att motsvarande ekonomiska bidrag har betalats. Betalningen kan emellertid göras när detta utkast till rådets beslut har antagits och EU:s betalningsbegäran som fastställs av Europeiska kommissionen har överlämnats till Eftastaterna i EES.

För att överbrygga perioden mellan den 1 januari 2021 och mottagandet av respektive betalning bör därför utkastet till beslut av gemensamma EES-kommittén tillämpas retroaktivt från och med den 1 januari 2021. Den retroaktiva verkan påverkar inte berörda personers rättigheter och skyldigheter och är förenlig med principen om berättigade förväntningar.

Det bifogade beslutet av gemensamma EES-kommittén åtföljs av ett ensidigt uttalande från Eftastaterna i EES om att beslutet utvidgar de avtalsslutande parternas samarbete till att även fortsättningsvis omfatta deltagande av Eftastaterna i EES i unionens förberedande åtgärd för försvarsrelaterad forskning. Eftastaterna i EES anser att försvarsfrågor faller utanför tillämpningsområdet för EES-avtalet och följaktligen att antagandet av detta beslut inte medför att EES-avtalets tillämpningsområde utvidgas till att omfatta försvarsfrågor som går utöver Eftastaternas deltagande i den förberedande åtgärden. Eftastaterna i EES framhåller också att Island och Liechtenstein inte ska delta i och inte heller bidra ekonomiskt till den förberedande åtgärden.

4. RÄTTSLIG GRUND

4.1. Förfarandemässig rättslig grund

4.1.1. Principer

I artikel 218.9 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (*EUF-fördraget*) föreskrivs att beslut ska antas ”om fastställande av vilka ståndpunkter som på unionens vägnar ska intas i ett organ som inrättas genom ett avtal, om detta organ ska anta akter med rättslig verkan, med undantag av sådana akter som kompletterar eller ändrar avtalets institutionella ram”.

Begreppet *akter med rättslig verkan* omfattar akter som har rättslig verkan med stöd av de regler i internationell rätt som tillämpas på organet i fråga. Det omfattar även instrument som inte har bindande verkan enligt internationell rätt, men som är ”ägnade att på ett avgörande sätt påverka innehållet i de bestämmelser som antas av unionslagstiftaren”[1].

[1] Domstolens dom av den 7 oktober 2014, Tyskland/rådet, C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, punkterna 61–64.

4.1.2. Tillämpning i det aktuella fallet

Gemensamma EES-kommittén är ett organ som inrättats genom ett avtal, nämligen EES-avtalet. Den akt som ska antas av gemensamma EES-kommittén utgör en akt med rättslig verkan. Den planerade akten kommer att vara bindande enligt internationell rätt i enlighet med artiklarna 103 och 104 i EES-avtalet.

Den planerade akten varken kompletterar eller ändrar avtalets institutionella ram. Därför är den formella rättsliga grunden för förslaget till beslut artikel 218.9 i EUF-fördraget jämförd med artikel 1.3 i rådets förordning nr 2894/94 om formerna för genomförandet av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

4.2. Materiell rättslig grund

4.2.1. Principer

Den materiella rättsliga grunden för ett beslut enligt artikel 218.9 i EUF-fördraget är främst beroende av syftet med och innehållet i den planerade akt avseende vilken en ståndpunkt intas på unionens vägnar. Om den planerade akten har två syften eller två beståndsdelar av vilka det ena syftet eller den ena beståndsdelen kan identifieras som det eller den huvudsakliga, medan det eller den andra endast är av underordnad betydelse, måste det beslut som antas enligt artikel 218.9 i EUF-fördraget ha en enda materiell rättslig grund, nämligen den som krävs med hänsyn till det huvudsakliga eller avgörande syftet eller den huvudsakliga eller avgörande beståndsdelen.

Vad gäller en planerad akt som samtidigt har flera syften eller beståndsdelar, vilka är oskiljaktigt förbundna med varandra utan att det eller den ena är av underordnad betydelse i förhållande till det eller den andra, måste den materiella rättsliga grunden för ett beslut enligt artikel 218.9 i EUF-fördraget undantagsvis inbegripa de däremot svarande olika rättsliga grunderna.

4.2.2. Tillämpning i det aktuella fallet

Den planerade akten har syften och beståndsdelar som avser finansiering av förberedande åtgärder på området försvarsforskning. Den materiella rättsliga grunden ska överensstämma med den rättsliga grunden för denna förberedande åtgärd, som är artikel 58.2 b i förordning (EU, Euratom) 2018/1046 (*budgetförordningen*)[2].

4.3. Slutsats

Den rättsliga grunden för förslaget till beslut bör vara artikel 58.2 b i förordning (EU, Euratom) 2018/1046[3] jämförd med artikel 218.9 i EUF-fördraget och artikel 1.3 i rådets förordning (EG) nr 2894/94 om formerna för genomförandet av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

5. BUDGETKONSEKVENSER

Norge ska bidra ekonomiskt till budgetpost PA 13 17 01: ”Förberedande åtgärd för försvarsrelaterad forskning”. Det exakta beloppet ska fastställas när detta rådsbeslut har antagits.

[2] EUT L 193, 30.7.2018, s. 1.
[3] EUT L 193, 30.7.2018, s. 1.

6. OFFENTLIGGÖRANDE AV DEN PLANERADE AKTEN

Eftersom gemensamma EES-kommitténs akt kommer att ändra protokoll 31 till EES-avtalet, om samarbete inom särskilda områden vid sidan om de fyra friheterna, är det lämpligt att den offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning* efter antagandet.

2021/0217 (NLE)

Förslag till

RÅDETS BESLUT

om den ståndpunkt som ska intas på Europeiska unionens vägnar i gemensamma EES-kommittén beträffande en ändring av protokoll 31 till EES-avtalet, om samarbete inom särskilda områden vid sidan om de fyra friheterna

(Budgetpost PA 13 17 01 – Förberedande åtgärd för försvarsrelaterad forskning)

(Text av betydelse för EES)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA BESLUT

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 218.9,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 2894/94 av den 28 november 1994 om formerna för genomförandet av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet[4], särskilt artikel 1.3,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) 2018/1046 av den 18 juli 2018 om finansiella regler för unionens allmänna budget, om ändring av förordningarna (EU) nr 1296/2013, (EU) nr 1301/2013, (EU) nr 1303/2013, (EU) nr 1304/2013, (EU) nr 1309/2013, (EU) nr 1316/2013, (EU) nr 223/2014, (EU) nr 283/2014 och beslut nr 541/2014/EU samt om upphävande av förordning (EU, Euratom) nr 966/2012[5], särskilt artikel 58.2 b,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag, och

av följande skäl:

(1) Avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet[6] (*EES-avtalet*) trädde i kraft den 1 januari 1994.

(2) Enligt artikel 98 i EES-avtalet får gemensamma EES-kommittén besluta att ändra bland annat protokoll 31 till EES-avtalet.

(3) Protokoll 31 till EES-avtalet innehåller bestämmelser om samarbete inom särskilda områden vid sidan om de fyra friheterna.

(4) Eftastaterna ska fortsätta att delta i unionsåtgärder som har anknytning till budgetpost PA 13 17 01 (Förberedande åtgärd för försvarsrelaterad forskning), som införts i Europeiska unionens allmänna budget för budgetåret 2021.

(5) Protokoll 31 till EES-avtalet bör därför ändras så att detta utvidgade samarbete kan fortsätta från och med den 1 januari 2021.

(6) Unionens ståndpunkt i gemensamma EES-kommittén bör grunda sig på det utkast till beslut som åtföljer det här beslutet.

[4] EGT L 305, 30.11.1994, s. 6.
[5] EUT L 193, 30.7.2018, s. 1.
[6] EGT L 1, 3.1.1994, s. 3.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Den ståndpunkt som ska intas på unionens vägnar i gemensamma EES-kommittén beträffande den föreslagna ändringen av protokoll 31 till EES-avtalet, om samarbete inom särskilda områden vid sidan om de fyra friheterna, ska grunda sig på det utkast till beslut av gemensamma EES-kommittén som åtföljer det här beslutet.

Artikel 2

Detta beslut träder i kraft samma dag som det antas.

Utfärdat i Bryssel den

På rådets vägnar
Ordförande